

Position Paper¹

Veilige bovengrondse tankinstallaties in de Omgevingswet

Datum: 18 augustus 2022 Versie verkort 1.0

Op 1 januari 2023 wordt de Omgevingswet en daarmee het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) ingevoerd. Hierdoor dreigt de preventieve bescherming van de bodem en het grond- of oppervlaktewater, de bron voor ons drinkwater, in gevaar te komen. Op het gebied van regelgeving voor bovengrondse tankinstallaties voor de opslag van bepaalde brandstoffen en chemicaliën² wordt er te veel in de regels van het Bal geschrapt. Dat leidt tot ongewenste risico's en effecten voor tenminste 100.000 tankinstallaties bij talloze instanties en bedrijven.³ Het gevolg is een systeem met hogere kosten en een grotere kans op lekkage. De situatie die zal ontstaan is 'wachten op lekkages, dan pas ingrijpen'. Het is dus een kwestie van tijd voordat er bodemverontreiniging ontstaat en er een nieuwe Actie Tankslag⁴ uitgevoerd moet worden. Voor een land waar een groot deel van het drinkwater wordt bereid uit grondwater is dit een niet te onderschatten risico. Tijdens het laatste debat over de Omgevingswet, op 15 maart 2022, beloofde de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) dat de inhoudelijke bescherming vanuit de verschillende kaderwetten op een gelijkwaardige manier zou worden overgenomen en dat het beschermingsniveau door de Omgevingswet niet naar beneden zou gaan. Door de voorgestelde wijzigingen in het Bal is dit wel degelijk het geval. Daarom vragen we u als Kamerlid om te voorkomen dat dit werkelijkheid wordt.

1. Het huidige systeem

Het huidige systeem (Activiteitenbesluit) gaat uit van **preventie**. Daarbij is het basisprincipe dat het beheersen van de kwaliteit binnen de gehele keten van ontwerp, gebruik en (private) controle en periodiek onderhoud centraal staat. Zo wordt het risico op incidenten door een foutief ontwerp of door gebrek aan onderhoud geminimaliseerd. De uitgangspunten van preventie zijn uitgewerkt in het technische document BRL SIKB 7800. Kort samengevat biedt de BRL SIKB 7800 eenduidige ontwerpnormen voor de tankinstallatie, aanleg van de tankinstallatie volgens vastgestelde installatievoorschriften en best beschikbare techniek (BBT), helderheid over installatie-, gebruiks- en keuringseisen en periodieke keuring en onderhoud.

Alle stappen worden uitgevoerd door gecertificeerde installatiebedrijven met goed opgeleid personeel. De rol van de overheidsinspecteur beperkt zich tot het controleren of een recent installatiecertificaat is afgegeven door een (erkende) gecertificeerde tankinstallateur.

2. Het nieuwe systeem

In het Besluit activiteiten leefomgeving is de preventie-benadering geschrapt en vervangen door **correctief toezicht**. Het gaat om **overheidstoezicht achteraf op een deel van de keten**.

In het Bal zijn slechts enkele minimale eisen aan voorzieningen bij de installatie vastgelegd. Er zijn geen ontwerpnormen opgenomen die zijn gericht op de algehele integriteit van de installatie. Er zijn geen eisen gesteld aan de kennis en kunde van de installateur. Er is altijd een bepaalde groep die zich weinig aan zal trekken van kwaliteit en beheer op langere termijn en zal gaan voor een besparing op de aanschafkosten. De oprichting van een website 'www.goedkopetanks.nl' zonder preventieve inspanningen is daarom slechts een kwestie van tijd. De controle op naleving van wettelijke eisen is belegd bij de lagere overheden. Het overheidstoezicht achteraf (Bal) vervangt dus de ketencontrole door de gecertificeerde tankinstallateurs (huidig systeem).

3. Gevolgen

Het is in het Bal alleen mogelijk om na aanleg van de tankinstallatie te controleren op uiterlijkheden. Gemaakte fouten tijdens de aanleg zijn achteraf vaak niet zichtbaar. **Achteraf controle is dus per definitie onvolledig** en in strijd met

¹ De ondersteuners van dit position paper zijn afkomstig uit het opdrachtgevende bedrijfsleven (bedrijven met bovengrondse tankinstallaties en brancheverenigingen), het opdrachtnemende bedrijfsleven (certificaathouders), een aantal overheidspartijen die belast zijn met het toezicht op deze tankinstallaties en kennisinstellingen.

² diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekels

³ Het betreft hierbij bijvoorbeeld agrarische bedrijven, loonbedrijven, kantoren, zwembaden, datacentra, (petro)chemische industrie, drinkwaterproductiebedrijven, rioolwaterzuiveringsinstallaties, verf- en drukinktfabrikanten, defensie terreinen, vliegvelden, geneesmiddelenfabrikanten, spuitbusfabrikanten, isolatiematerialenfabrikanten, food/feed, overheid, gezondheidsinstellingen.

⁴ [https://www.odnhn.nl/Inwoners/Bodem/Bodem en wonen/Ondergrondse tanks](https://www.odnhn.nl/Inwoners/Bodem/Bodem%20en%20wonen/Ondergrondse%20tanks)

de wettelijk vastgestelde BBT-documenten.⁵ Daarnaast is er geen enkele vorm van periodieke herkeuring voorgeschreven. De gevolgen hiervan zijn niet te overzien.

In het Bal ontbreken de **ontwerp-criteria die voor brandbestrijding** essentieel zijn. Uit de toelichting op het Bal blijkt dat deze bewust niet meer zijn opgenomen omdat uit onderzoek van RIVM zou blijken dat er geen extern veiligheidsrisico zou zijn. Deze aanname is echter niet terecht en onjuist. Het RIVM-onderzoek bevestigt juist dat er wel degelijk risico's zijn!⁶

De invoering van het huidige voorstel in het Bal zal uiteindelijk leiden tot **meer incidenten**. Op deze incidenten zal, naast de ondernemer, ook de overheid worden aangesproken. Een vermoedelijk onbedoeld bijeffect is dat er een rolwisseling plaatsvindt waarbij de overheid een zwaardere rol krijgt en de verantwoordelijkheid van de private sector (installateurs) wordt weggepoetst. **En dat terwijl het huidige private systeem juist goed functioneert**. De kosten en taken voor de decentrale overheid nemen hierdoor toe met naar schatting € 15 miljoen per jaar.⁷ De belofte om beleidsneutraal van de huidige wet- en regelgeving over te gaan op de Omgevingswet wordt hier dus verbroken.

4. Hoe is het zo gekomen?

De ondersteuners van dit position paper onderschrijven de doelstelling 'eenvoudig beter' van de Omgevingswet. Maar schrappen van regels moet met visie op het effect gebeuren. Bij het opstellen van het Bal is naar de mening van de ondersteuners uitsluitend gehandeld vanuit de wens tot het schrappen van regels.

Het principe 'eenvoudiger en beter' is een prima uitgangspunt, maar in dit geval is er:

- **Onvoldoende en ongefundeerd naar risico's gekeken** (externe veiligheid, bodem);
- **Onterecht beoordeeld dat er geen externe veiligheidsrisico's zouden zijn** op basis van onderzoek door het RIVM. Uit dat rapport blijkt dat die er wel degelijk zijn⁸;
- **Niet gekeken naar de effecten** van dat beleid in de gehele keten van preventie, gebruik, periodiek toezicht en onderhoud/keuringen;
- **Geen aandacht geweest voor wettelijk vastgestelde BBT documenten**.

5. Conclusie

Continueren van het huidige systeem gebaseerd op preventie met ketenbenadering heeft de voorkeur boven het voorgestelde Bal-systeem. Effectieve bescherming door correctief toezicht achteraf op een tankinstallatie is niet mogelijk. Noch de eigenaar, noch de overheid kunnen de preventie met ketenbenadering vanuit de tankinstallateurs ondervangen. Daarom verzoeken de ondertekenaars van dit position paper het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de keuze ten aanzien van de regelgeving in het huidige Bal te heroverwegen en de certificering voor de genoemde tankinstallaties in stand te houden.

Dit position paper wordt gesteund door de volgende partijen:

VNPI – Vereniging Nederlandse Petroleum Industrie

NOVE – Nederlandse Organisatie Voor de Energiebranche

VEWIN – Vereniging van waterbedrijven in Nederland

VTI – Vereniging van Tankinstallateurs

UNIK – Unie Nederlandse industriële Kunststofbewerkers

DCMR – Milieudienst Rijnmond

Omgevingsdienst IJmond

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

KIWA

SIKB – Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodem

⁵ PGS 30 en 31.

⁶ Zie ook bijlagen 1 en 2.

⁷ (zie bijlage 3).

⁸ Zie bijlage 2